Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U004649

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 17-08-2026

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шмигов Михайло Олексійович
2. Mykhailo Shmyhov

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Право

Дата захисту: 05-10-2026

Спеціальність за освітою: Право

Місце роботи здобувача: Державна установа "Інститут економіко-правових досліджень імені В. К. Мамутова Національної академії наук України"

Код за ЄДРПОУ: 13530946

Місцезнаходження: бул. Тараса Шевченка, Київ, 01032, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 16901

Повне найменування юридичної особи: Державна установа "Інститут економіко-правових досліджень імені В. К. Мамутова Національної академії наук України"

Код за ЄДРПОУ: 13530946

Місцезнаходження: бул. Тараса Шевченка, Київ, 01032, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Державна установа "Інститут економіко-правових досліджень імені В. К. Мамутова Національної академії наук України"

Код за ЄДРПОУ: 13530946

Місцезнаходження: бул. Тараса Шевченка, Київ, 01032, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.23.51

Тема дисертації:

1. Правове регулювання платіжних послуг в умовах цифровізації
2. Legal Regulation of Payment Service in the Context of Digitalisation

Реферат/анотація:

1. Дисертацію присвячено комплексному господарсько-правовому дослідженню ринку платіжних послуг в умовах цифровізації. У роботі розроблено нові теоретичні положення щодо юридичної кваліфікації платіжної послуги, структури цифрових платіжних правовідносин, суб'єктного складу таких правовідносин, правового режиму цифрових платіжних інструментів, функціонування відкритого банкінгу, цифрового обігу вартості та захисту користувачів платіжних послуг. Обґрунтовано підхід до юридичної кваліфікації платіжної послуги в умовах цифровізації як комплексного цифрового платіжного правовідношення. Доведено, що платіжна послуга не може розглядатися лише як банківська операція, технічний переказ коштів або договірне зобов'язання між користувачем і надавачем платіжної послуги. Її сучасний правовий зміст формується через поєднання майново-розрахункової, інформаційно-доступової та організаційно-регуляторної складових. Майново-розрахункова складова охоплює рух коштів або електронної вартості та майнові наслідки

неналежного здійснення платіжної операції. Інформаційно-доступова складова пов'язана зі згодою користувача, автентифікацією, доступом до платіжного рахунку, платіжними даними та формуванням платіжного волевиявлення. Організаційно-регуляторна складова охоплює спеціальний правовий режим діяльності надавачів платіжних послуг, функціонування платіжної інфраструктури, фінансовий моніторинг, нагляд, безпеку інформаційних систем та розподіл юридичної відповідальності між учасниками платіжної операції. Доведено, що структура цифрових платіжних правовідносин не вичерпується класичними елементами суб'єкта, об'єкта та змісту. У цифровому середовищі самостійного юридичного значення набувають правові засоби ініціювання, підтвердження та виконання платіжної операції, а також спеціальні вимоги до платіжної інфраструктури. До таких засобів належать платіжний інструмент, згода користувача, автентифікація, платіжна інструкція, доступ до платіжного рахунку через взаємодію інформаційних систем надавачів платіжних послуг та інші механізми, через які формується, підтверджується і реалізується платіжне волевиявлення. Правовий режим платіжної інфраструктури охоплює операційну безперервність, фінансовий моніторинг, нагляд, вимоги до безпеки інформаційних систем і відповідальність професійних учасників платіжного процесу. Розроблено підхід до визначення правового становища учасника цифрових платіжних правовідносин за критерієм контролю за джерелом платіжного ризику. На відміну від підходу, за якого правовий режим суб'єкта визначається переважно його формальним ліцензійним статусом або видом авторизації, запропонований підхід виходить із фактичної ролі учасника у платіжному процесі та його реальної можливості виявити, попередити, зупинити або усунути відповідний платіжний ризик. Така роль може проявлятися у контролі над цифровим інтерфейсом, автентифікацією, доступом до платіжного рахунку, обробленням платіжних даних, технологічною інфраструктурою операції або безперервністю платіжного процесу. На цій основі уточнено суб'єктний склад цифрових платіжних правовідносин з урахуванням фінансових, емісійних, інформаційно-доступових, технологічно-інфраструктурних, публічно-регуляторних і користувацьких елементів. Окрему увагу приділено відкритому банкінгу. Доведено, що у його межах особливого юридичного значення набуває взаємозв'язок згоди користувача, платіжних даних і доступу до платіжного рахунку. Згода користувача у відкритому банкінгу не зводиться до загального цивільно-правового волевиявлення, оскільки одночасно визначає правомірність доступу до рахунку, обсяг платіжних даних, які можуть бути передані сторонньому надавачу платіжних послуг, та можливість ініціювання платіжної операції або надання відомостей з рахунку. Обґрунтовано особливості правового становища сторонніх надавачів платіжних послуг, участь яких у платіжних правовідносинах ґрунтується не на майновому контролі над коштами, а на правомірному доступі до рахунку, обробленні платіжних даних і впливі на ініціювання операції. У цьому контексті уточнено правове становище банку як надавача платіжних послуг з обслуговування рахунку, який у правовідносинах відкритого банкінгу виконує не лише договірні, а й спеціальні інфраструктурні обов'язки.

2. The dissertation is devoted to a comprehensive economic-law study of the payment services market in the context of digitalisation. The research develops new theoretical provisions concerning the legal qualification of a payment service, the structure of digital payment legal relations, the composition of participants in such relations, the legal regime of digital payment instruments, the functioning of open banking, the digital circulation of value, and the protection of users of payment services. An approach to the legal qualification of a payment service in the context of digitalisation as a complex digital payment legal relation is substantiated. It is demonstrated that a payment service cannot be viewed solely as a banking operation, a technical transfer of funds, or a contractual obligation between the user and the payment service provider. Its contemporary legal content is formed through the combination of property-settlement, information-access, and organisational-regulatory components. The property-settlement component covers the movement of funds or electronic value and the property consequences of improper execution of a payment transaction. The information-access component is connected with user consent, authentication, access to a payment account, payment data, and the formation of the user's payment-related expression of will. The organisational-regulatory component covers the special legal regime governing the activities of payment service providers, the functioning of payment infrastructure, financial monitoring, supervision, the security of information systems, and the distribution of legal liability among the

participants in a payment transaction. It is proved that the structure of digital payment legal relations is not limited to the classical elements of subject, object, and content. In the digital environment, legal means of initiating, confirming, and executing a payment transaction, as well as special requirements for payment infrastructure, acquire independent legal significance. Such means include the payment instrument, user consent, authentication, payment instruction, access to the payment account through the interaction of information systems of payment service providers, and other mechanisms through which the user's payment-related expression of will is formed, confirmed, and implemented. The legal regime of payment infrastructure covers operational continuity, financial monitoring, supervision, information system security requirements, and the liability of professional participants in the payment process. An approach has been developed to determining the legal status of a participant in digital payment legal relations according to the criterion of control over the source of payment risk. Unlike an approach under which the legal regime of a participant is determined primarily by its formal licensing status or type of authorisation, the proposed approach proceeds from the participant's actual role in the payment process and its real ability to identify, prevent, stop, or eliminate the relevant payment risk. Such a role may manifest itself in control over the digital interface, authentication, access to the payment account, processing of payment data, the technological infrastructure of the transaction, or the continuity of the payment process. On this basis, the composition of participants in digital payment legal relations has been clarified with regard to financial, issuance-related, information-access, technological-infrastructural, public-regulatory, and user-related elements. Special attention is paid to open banking. It is demonstrated that, within open banking, the interconnection between user consent, payment data, and access to the payment account acquires particular legal significance. User consent in open banking cannot be reduced to a general civil-law expression of will, since it simultaneously determines the lawfulness of access to the account, the scope of payment data that may be transferred to a third-party payment service provider, and the possibility of initiating a payment transaction or providing account information. The dissertation substantiates the specific features of the legal status of third-party payment service providers, whose participation in payment legal relations is based not on proprietary control over funds, but on lawful access to the account, the processing of payment data, and influence on the initiation of a transaction. In this context, the legal status of a bank as an account-servicing payment service provider has been clarified, since in open banking legal relations it performs not only contractual duties, but also special infrastructural obligations.

Державний реєстраційний номер ДіР: 0119U101590, 0122U001715

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Shmyhov M.O. Legal aspects of crypto assets regulation: flexibility vs standardization. Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine. 2024. № 21(3). P. 241-254.
- Шмигов М.О. Поняття та ознаки платіжних послуг: еволюція підходів в умовах цифровізації. Економіка та право. 2025. № 77 (2). С. 75–84.
- Шмигов М.О. Моделі правового регулювання платіжних систем: порівняльний аналіз. Науковий вісник УжНУ. Серія: Право. 2025. № 89 (5). С. 354 – 362.
- Hudima, T., Kamyshanskyi, V., Dmytrenko, T., & Shmyhov, M. Optimal CBDC design for Ukraine through the lens of privacy and security. Amazonia Investiga. 2023. Vol. 12(69). P. 40-50.

- Hudima, T., Ustymenko, V., Dzhabrailov, R., Soshnykov, A., & Shmyhov, M. (2024). Consumer lending vs ludomania: From resilience to social responsibility in the case of Ukraine. Journal of Eastern European and Central Asian Research (JEECAR). 2024. № 11(2). P. 394–408.
- Гудіма Т.С., Шмигов М.О. Особливості захисту прав людини у сфері споживчого кредитування. Гарантії дотримання соціально-економічних та екологічних прав людини в умовах війни та повоєнної трансформації: кол. моногр. / за заг. ред. чл.-кор. НАН України В.А. Устименка; НАН України, ДУ «ІЕПД імені В.К. Мамутова НАН України». Електрон. дані. Київ, 2024. С. 216-225.
- Шмигов М. Інституційні та регуляторні основи безпеки цифрових платежів. XI Міжнародна наукова конференція «Наукові тренди постіндустріального суспільства» (06 березня 2026 р., м. Київ, Україна). С. 88 –91.
- Shmyhov M. Legal regulation of financial bots: artificial intelligence as a participant in the payment process. XV Міжнародна науково-технічна конференція аспірантів та молодих вчених «НАУКОВА ВЕСНА», (26-28 березня 2025 р.). С. 295 – 296.
- Шмигов М. Цифровізація платіжних систем і криптоактиви: нові вектори фінансового регулювання. V Міжнародна наукова конференція «Інтелектуальний ресурс сьогодення: наукові задачі, розвиток та запитання», 29 серпня, 2025 р., м. Чернівці, Україна. С. 151 – 154.
- Shmyhov M. The Impact of Payment Systems on the Performance of Public and Private Enterprises. Scientific Center of Innovative Research, Relationship between public administration and business entities management-2024. (November 29, 2024. Estonia).
- Shmygov M.O. Taxation of cryptocurrencies: conclusions and prospects for Ukraine. Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку: матеріали XLVII-ої Міжнародної науково-практичної конференції / за ред. І.В. Жукової, Є.О. Романенка. м. Краків (Польща): ВАДНД, 2024 р. С. 218-221
- Hudima T., Kamyshanskyi V., Shmyhov M. Digitalization of payment systems - security and resilience: convergence of Swiss-EU-Ukrainian approaches. 3rd International Conference on economics, accounting and finance. December 15, 2023. Tallinn, Estonia. 14 - 16.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0119U101590, 0122U001715

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гудіма Тетяна Степанівна

2. Tetiana S. Hudima

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1509-5180

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державна установа "Інститут економіко-правових досліджень імені В. К. Мамутова Національної академії наук України"

Код за ЄДРПОУ: 13530946

Місцезнаходження: бул. Тараса Шевченка, Київ, 01032, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Поєдинок Валерія Вікторівна
2. Valeriia V. Poiedynok

Кваліфікація: д.ю.н., професор, 12.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1583-1312

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Код за ЄДРПОУ: 02070944

Місцезнаходження: вул. Володимирська, Київ, 01033, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дорошенко Ліна Миколаївна
2. Lina M. Doroshenko

Кваліфікація: д.ю.н., професор, 12.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9748-6358

Додаткова інформація: https://scholar.google.com/citations?user=aO0Eiy0AAAAJ&hl=uk; https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57214798580

Повне найменування юридичної особи: Донецький національний університет імені Василя Стуса

Код за ЄДРПОУ: 02070803

Місцезнаходження: вул. 600-річчя, Вінниця, Вінницький р-н., 21021, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кулик Олег Ігорович

2. Oleh I. Kulyk

Кваліфікація: д. ю. н., старший науковий співробітник, 12.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1195-9869

Додаткова інформація: Scopus Author ID: 58029455100

Повне найменування юридичної особи: Державна установа "Інститут економіко-правових досліджень імені В. К. Мамутова Національної академії наук України"

Код за ЄДРПОУ: 13530946

Місцезнаходження: бул. Тараса Шевченка, Київ, 01032, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Деревянко Богдан Володимирович

2. Bohdan V. Derevianko

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7408-8285

Додаткова інформація: Scopus Author ID: 57200123478

Повне найменування юридичної особи: Державна установа "Інститут економіко-правових досліджень імені В. К. Мамутова Національної академії наук України"

Код за ЄДРПОУ: 13530946

Місцезнаходження: бул. Тараса Шевченка, Київ, 01032, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради Петруненко Ярослав Вікторович

Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні Петруненко Ярослав Вікторович

Відповідальний за підготовку облікових документів Радченко Даніїл Володимирович

Реєстратор Юрченко Тетяна Анатоліївна

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності

Юрченко Тетяна Анатоліївна